

Кафедра оперно-симфонічного диригування

Робота диригента над балетною виставою

Освітній ступінь

магістр

Курс	1
Семестр	1,2

Спеціальність

025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна
програма

«Музичне мистецтво»
Оперно-симфонічне
диригування

ECTS	3
Загальний обсяг годин	90
Індивідуальні заняття	34
Самостійна робота	56

Статус

обов'язкова

Форма контролю

Залік

Інформація про викладачів

ППП	Голубничий Сергій Володимирович в.о. доцента кафедри оперно-симфонічного диригування, в.о. доцента кафедри оперної підготовки та музичної режисури Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
Профіль викладача	ORCID ID: 0000-0002-8154-0353
e-mail	kafedraopsymph@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Робота диригента над балетною виставою» визначена освітньою програмою, як обов'язковий предмет циклу дисциплін фахової професійно-практичної підготовки, та є невід'ємною частиною становлення та формування майбутнього диригента балетних вистав. Вміння працювати з колективом театру опери та балету є основним, пріоритетним напрямом в професійній підготовці майбутнього диригента балетних вистав.

В результаті вивчення дисципліни здобувач освіти зможе оволодіти основними прийомами методики постановки балетної вистави. Також студент опанує основні методи вивчення балетного репертуару різної складності, розуміючи технологію правильної, послідовної роботи над партитурою.

Важливим етапом у вивченні дисципліни є моделювання принципів формування навчального та творчого репертуару у відповідності до мети та завдань, що стоять перед студентом, згідно різновиду диригентської діяльності.

Мета:

- підготувати майбутніх диригентів до практичної роботи з професійним балетним колективом;
- застосувати теоретичні базові знання в практичному втіленні для набуття професійних навичок;
- оволодіти компетенціями необхідними для диригента балетних вистав, здатного ефективно вирішувати питання становлення творчого процесу в балетному колективі в якості висококваліфікованого керівника;
- виховати смак до кращих зразків балетної творчості різних епох, стилів, жанрів;

Завдання:

- навчити, практично обґрунтувати та творчо-художньо випробувати в роботі з балетним колективом всі надбані попередньо теоретичні знання, навички та прийоми;
- навчити проявляти свої комунікативно-психологічні здібності, встановлюючи контакт, зв'язок, порозуміння з балетним колективом;
- підготувати студента до репетиційної роботи з різними складовими балетної вистави;
- сформувати балетного диригента, спроможного на практиці застосувати знання набуті під час навчання;
- вміти поставити та виконати балетну виставу;
- розвинути у майбутнього диригента здібності художньо-імперативного мислення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- специфіку вивчення та аналізу балетної партитури;
- основні прийоми балетної диригентської техніки;
- методологію роботи диригента з оркестром над балетним твором;
- структуру формування балетного репертуару;
- орієнтуватися в світових тенденціях розвитку балетного мистецтва;
- форми та методи роботи диригента з колективом балету театру;
- порядок та режим проведення репетиційного процесу, самостійної роботи та етапу творчої підготовки до прем'єри балетної вистави;

вміти:

- проводити аналіз музичного тексту (партитури балету) в контексті практичного її застосування;
- практично застосовувати концепцію балетного диригування;
- раціонально розподіляти процес для опанування колективом нового балетного твору;
- використовувати широкі знання репертуару, необхідного професійному балетному диригенту в його різноманітній суспільно-музичній діяльності;
- застосовувати практичні форми та методи роботи диригента з:
 - солістами виконавцями;
 - кордебалетом
 - оркестром
- використовувати знання з усіх суміжних галузей культури та мистецтва, проявляти свої найкращі людські якості в роботі із колективом виконавців.

Програмні компетентності:**Загальні компетентності (ЗК)**

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

- ЗК 7.** Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 8.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК 9.** Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК)

- СК 1.** Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.
- СК 2.** Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.
- СК 3.** Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики.
- СК 4.** Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності.
- СК 5.** Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
- СК 6.** Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.
- СК 7.** Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.
- СК 8.** Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання

- ПНР 3.** Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.
- ПНР 4.** Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.
- ПНР 5.** Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.
- ПНР 6.** Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій.
- ПНР 7.** Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Перелік тем

- Тема 1. Балет – історіографія питання:
- Тема 2. Вивчення термінології балетної трупи:
- Тема 3. Основні принципи балетного диригування. Відмінності від диригування симфонічними програмами:
- Тема 4. Знайомство зі специфікою роботи балетної трупи в театрі опери та балету:
- Тема 5. Порівняльний аналіз партитур балетних вистав епох: класицизму, романтизму та сучасності.
- Тема 6. Основні принципи підготовки та прем'єрний показ балетної вистави. Аналіз драматургії балетного твору.
- Тема 7. Робота диригента з солістами в балетному класі над партією.
- Тема 8. Основні навички роботи балетного диригента з масою (кордебалетом).
- Тема 9. Специфіка диригування балетними сценами в оперних виставах:
- Тема 10. Значення досконалої диригентської техніки диригування для балетної вистави.
- Тема 11. Робота диригента з балетмейстером-хореографом на прикладі роботи оперних театрів.

Тема 12. Взаємодія диригента та балетмейстера над вибором музичного матеріалу у створенні сучасної балетної вистави.

Тема 13. Підготовка та диригування в класі одноактного балетного твору.

Тема 14. Вивчення балетної вистави великої форми в класі.

Форми та технології навчання

Навчальна дисципліна «**Робота диригента над балетною виставою**» є дисципліною з індивідуальною формою заняття, яка базується на практичному втіленні. Індивідуальні заняття передбачають створення умов для якнайповнішої реалізації творчих можливостей і має на меті поглиблення, узагальнення і закріплення знань, які студенти одержують у процесі навчання, для подальшого застосовують їх на практиці. Саме практичне направлення дисципліни «Балетний репертуар» дає можливість студентам засвоїти отримані знання безпосередньо від майстрів своєї справи, диригентів оперних театрів.

Надважливим етапом є відвідування репетицій балетного колективу, на яких студент має оволодіти теоретичною базою, термінологією балетних рухів, специфіку акомпанементу варіацій та центральних розділів Гранд Па де де, Па де труа, та інш.; вміння розробити та підготувати план організації послідовності майбутнього репетиційного процесу.

Репетиційна робота покликана підготувати молодого диригента до його подальшої практики диригування балетною виставою, удосконалювати його виконавську майстерність.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідного балетного репертуару, музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Інструментарій у репетиційних приміщеннях, навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій відповідно до розкладу.

Методи контролю

Поточний контроль:

- вербальний: співбесіда, експрес-опитування;
- аналітичний: аналіз самопідготовки студента;
- практичний: виконання вправ, практичний показ;

Підсумковий контроль:

- практичний: залік.

Підсумковий контроль студентів з предмету «**Робота диригента над балетною виставою**» є залік, який відбувається наприкінці другого семестру. Залік проводиться заліковою комісією з метою визначення відповідності результатів роботи студентів в класі, а саме – диригування балетного твору під фортепіано.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Репетиційна робота	40
2.	Відвідування занять	10
4.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно	Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань. На високому художньому рівні продиригував балетний твір в класі під фортепіано, враховуючи всі рекомендації, які були озвучені під час репетицій в балетному класі в театрі, продемонструвавши високий художній рівень та досконалу техніку диригування, індивідуальність у інтерпретації вибраного твору;
81–89–В– добре	Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань. Переконливе диригування балетного твору в класі; продемонструвавши досить впевнений рівень виконання та диригентську техніку;
74–81–С– добре	Студент демонструє добре вивчення партитури балетного твору в класі. Але не до кінця розуміє специфіку балетного диригування. Є певні застереження щодо володіння повного спектру художніх та технічних засобів. При диригуванні існує емоційна стриманість та технічна скутість.
64–73–D– задовільно	Демонстрація середнього рівня виконання практичних завдань. Наявність деяких погрішностей в техніці диригування, які призвели до часткового порушення ансамблю, та втрачена художня виразність виконання.
60–63–Е– задовільно	Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань. Відсутність контакту з колективом. Студент продемонстрував невпевненість під час виконання балетного твору, показав відсутність лідерських якостей. Абсолютно втрачена художня виразність виконання.
35–59–FX– незадовільно	Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань. Відсутність відповідності переліченим вище критеріям.
1–34–F– незадовільно	Неспроможність виконання практичних завдань.

Інклюзивне навчання

Жоден студент не має відчувати себе іншим та виключеним з освітніх, культурних і соціальних процесів – це головне завдання інклюзії.

Поза аудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних виконавських конкурсах, творчих заходах, концертах класу тощо.

Рекомендована література

1. Бойко А. Основи класичного танцю: Методичні рекомендації для студентів 1 курсу спеціалізації «Хореографія» / Укладач А.Б.Бойко. -Львів: ЛДУФК, 2010.-26с.
2. Васірук С. О. Класичний танець Ів.-Франк. Прик. універс.2011.
3. Венедиктов Л.М. Академік оперного мистецтва (Про діяльність В.С.Тольби) // Виконавські школи вищих навчальних закладів України:Зб. Ст.. – К.: Київська держ. консерваторія імені П.І.Чайковського, 1990
4. Вибір тактових схем // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна,1980
5. Вірановський Г. Музично-теоретичні системи. –К.: Музична Україна, 1978
6. Володимир Рожок – «Степан Турчак», Либідь, 2013р.

7. Забредовський С. Г. Методика роботи з хореографічним колективом: навч. посіб. Київ, 2010. 135 с.
8. Закарія Хуродзе – “У симфонічному світі”, Тбілісі, АТ “Комбінат друкованого слова”, 1999.
9. Канерштейн М. Про методику навчання диригентів // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
10. Колеса М. Навчання студента-диригента в класі по спеціальності //Українська музика. – К.: Музична Україна, 1972
11. Колеса М. Основи техніки диригування. –К.: Держвид., 1960
12. Кофман Р. Виховання диригента: Психологічні особливості. – К.: Музична Україна, 1986.
13. Москаленко В. До визначення поняття «Музичне мислення» // Українське музикознавство. – Вип.. 28. – К.: НМАУ, 1998
14. Онищенко Л. Г. Історія розвитку бального танцю (від XV до кінця XIX ст.): методичні рекомендації. Вінниця : Нова Книга, 2017. 32 с.
15. Рехліцька А. Класичний танець: Програма навчального курсу. Херсон: Айлант, 2003.
16. Рожок В. Стефан Турчак (до проблеми творчого методу диригента) // Наук.вісник НМАУ імені П.І.Чайковського. Музичне виконавство. – Вип.. 2. – К., 1999
17. Семенова Н. М. Класичний танець та методика його викладання: прогр. курсу Харків: ХДАК, 2006. 24 с.
18. Станішевський, Ю.О., Балетний театр України: 225 років історії. Київ: Музична Україна. 2003.
19. Тольба В.С. – “Проблеми виконавства, Питання диригентської майстерності”. К.: Музична Україна, 1980.
20. Цветкова Л. Ю.Методика викладання класичного танцю. Підручник. —4-е вид. — К.: Альтерпрес, 2011. — 324 с.
21. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцюК.: Альтер-прес, 2005.
22. Чурпіта Т. М. Музичне оформлення уроку класичного танцю К.: КНУКіМ, 2001.

Charles Munch – “I Am A Conductor”, Oxford University Press (January 1, 1955).

Daniel Barenboim – “A life in Music”, Arcade; 1st edition (August 1, 2013).

Ernest Ansermet – “Les fondements de la musique dans la conscience humaine et autres ecrits”, French edition, Mass Market Paperback, November 20, 1989.

Felix Weingartner – “On the Performance of Beethoven’s Symphonies and Other Essays”, Dover Publications; Reprint edition (October 26, 2004).

Harvey Sachs – “Toscanini Musician of conscience”, Liveright; 1st Edition (June 27, 2017).

Hector Berlioz – “Les soirées de l’orchestre”, Kindle Edition (French Edition), March 30, 2011.

Leonard Bernstein – “The Joy of Music”, Amadeus; Illustrated edition (December 1, 2004).

Richard Osborne – “Herbert Von Karajan: A life in Music”, Northeastern University Press; 1st Edition (March 30, 2000).